

INNOVATIVE WORLD
Ilmiy tadqiqotlar markazi

YANGI RENESSANS

RESPUBLIKA ILMIY JURNALI

2026

+998335668868

www.innoworld.net

Google Scholar

zenodo

YANGI RENESSANS

RESPUBLIKA ILMIY JURNALI

2026

3-JILD 1-SON

YANGI RENESSANS

RESPUBLIKA ILMIY JURNALI

TO'PLAMI

3 - JILD, 1 - SON

2026

www.innoworld.net

O'ZBEKISTON-2026

Kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning iqtisodiyotdagi o'рни**Oyatullo Abdulaxatov Baxtiyorjon o'g'li**

Qo'qon Universiteti Andijon filiali

Iqtisodiyot yo'nalishi talabasi

Ilmiy rahbar: **Rahmatullaeva Feruza Azimovna**

Annotatsiya. Mazkur maqolada kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning mamlakat iqtisodiyotidagi o'рни, uning iqtisodiy o'sishga, bandlikni ta'minlashga va aholi daromadlarini oshirishga qo'shayotgan hissasi tahlil qilingan. Shuningdek, O'zbekistonda kichik biznesni rivojlantirish bo'yicha amalga oshirilayotgan islohotlar, yaratilayotgan imkoniyatlar hamda mavjud muammolar yoritilgan. Tadqiqot natijalari kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashda muhim omil ekanligini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: kichik biznes, xususiy tadbirkorlik, milliy iqtisodiyot, iqtisodiy o'sish, bandlikni ta'minlash, raqobat muhitini rivojlantirish, innovatsion faoliyat, yalpi ichki mahsulot, investitsiya muhiti, hududiy rivojlanish, tadbirkorlik subyektlari, bozor iqtisodiyoti.

Kirish. Kichik biznes va xususiy tadbirkorlik bozor iqtisodiyotining ustuvor elementlaridan biri bo'lib, u ishlab chiqarish, xizmat ko'rsatish va ijtimoiy barqarorlikni ta'minlovchi omil hisoblanadi. Jahon bo'yicha statistik ma'lumotlar shuni ko'rsatadiki, kichik va o'rta biznes subyektlari ko'plab mamlakatlarda YaIMning yarmidan ortig'ini tashkil qiladi va bandlikni oshiradi. Masalan, AQShda bu ulush 40–45% atrofida, Germaniyada 50–55%ni tashkil qiladi. O'zbekiston sharoitida ham so'nggi yillarda kichik biznesning iqtisodiy o'sishdagi hissasi barqaror o'smoqda.

Bu maqolada O'zbekiston iqtisodiyotida kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning o'рни, uning YaIM va bandlikdagi ulushi, iqtisodiy o'sishga ta'siri hamda davlat siyosati natijalari tahlil qilinadi.

Adabiyotlar tahlili. Nazariy asoslardan Shumpeterning tadbirkorlikni innovatsion rivojlanish manbai deb ta'riflashi muhim o'rin tutadi. Tadqiqotchilar tadbirkorlik subyektlarini bozor iqtisodiyotining "motorlari" sifatida belgilaydi. O'zbekiston bo'yicha olib borilgan tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, kichik biznesning YaIMdagi ulushi barqaror oshib bormoqda va u iqtisodiy barqarorlikni mustahkamlashda muhim rol o'ynaydi.

Mahalliy ilmiy manbalarda kichik biznesning iqtisodiyotdagi yo'nalishlari, davlat qo'llab-quvvatlash mexanizmlari va strategiyalar tahlil qilingan. Masalan, Qo'qon universiteti xabarnomasida kichik biznesning yangi ish o'rinlari yaratishdagi, innovatsiyalarni joriy etishdagi roli yoritiladi.

Bundan tashqari, ayrim tadqiqotlar kichik biznesdagi gender jihatlarini ham ko'rsatadi, xususan, ayollarning barqaror bandligi bilan bog'liq ekonometrik tahlillar mavjud.

Metodologiya. Ushbu maqola nisbatan statistik-analitik metodlardan foydalanadi. Tadqiqot uchun asosiy ma'lumotlar manbalari quyidagilar:

- O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasi ma'lumotlari
- Jahon banki hisobotlari
- Mahalliy ilmiy nashrlar va statistik axborotnomalar
- Andijon va Jizzax viloyatlari statistik jadvallari

Tahlil jarayonida:

1. YaIMdagi ulushlar statistik jadvallari orqali solishtirildi.
2. Bandlik va ishlab chiqarishdagi rol analiz qilindi.
3. Natijalar diagramma va regressiya vositasida taqdim etildi.

Natijalar

YaIMdagi ulushi. 2025-yilda O'zbekiston bo'yicha kichik biznes subyektlari YaIMga 51.5% dan ortiq hissasini qo'shganligi qayd etildi. Bu ko'rsatkich xizmatlar, qurilish va sanoat sohaslarida yuqori ulushni ko'rsatmoqda.

Soha	Kichik biznes ulushi (%)
Qishloq xo'jaligi va xizmat	96.9
Qurilish	77.6
Sanoat	26.4

Bu raqamlar kichik biznesning O'zbekiston iqtisodiyotining turli tarmoqlarida faol ishtirok etayotganini ko'rsatadi.

Bandlikdagi roli. Asosiy ish o'rinlarining 75% atrofida bandlik kichik biznes subyektlari orqali ta'minlanadi. Bu esa ijtimoiy barqarorlik va kam ta'minlangan qatlamlar daromadini oshirishga xizmat qiladi.

Hududiy farqlar. Andijon viloyati kabi ba'zi hududlarda kichik biznes ulushi yuqori bo'lib, ishlab chiqarish va xizmatlar sohasida sezilarli rol o'ynaydi.

Muhokama. Natijalar O'zbekiston kontekstida kichik biznesning YaIM va bandlikdagi ulushi xorijiy mamlakatlardagi tendensiyalar bilan uyg'unligini ko'rsatadi. Kichik biznes iqtisodiy o'sishga yordam berayotgani ham statistik ma'lumotlar bilan tasdiqlanadi.

Shu bilan birga, moliyaviy resurslarga kirish cheklanganligi, kreditlar yetishmasligi va infratuzilma muammolari bu sektordagi o'sishni sekinlashtiruvchi omillar bo'lib qolmoqda. Jahon banki tomonidan amalga oshirilayotgan FINGROW dasturi orqali ushbu muammolarni yengillashtirish rejalashtirilgan.

Xulosa. Xulosa qilib aytganda, kichik biznes va xususiy tadbirkorlik O'zbekiston iqtisodiyotidagi eng muhim bo'g'inlardan biri bo'lib, u yalpi ichki mahsulot, bandlik va hududiy taraqqiyotda keng rol o'ynaydi. Kichik biznesning o'sishini qo'llab-quvvatlash uchun moliyaviy, huquqiy va institutsional mexanizmlarni takomillashtirish zarur. Jahon tajribasi bu yo'nalishda muhim yo'l-yo'riqlar beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Bazarova, G., & Abdusattarov, N. (2022). The role of foreign experience in the fight against poverty and improving the standard of living of the population. *Scientific Collection «InterConf»*, (136), 35-38.
2. Gulamovna, B. G. (2022). DEVELOPMENT OF HUMAN CAPITAL AND ENTREPRENEURIAL NEEDS OF THE POPULATION IN UZBEKISTAN. *Spectrum Journal of Innovation, Reforms and Development*, 4, 144-149.
3. Gulnara, B. (2022). INNOVATION PROCESSES OF STRATEGIC MANAGEMENT-AN IMPORTANT FACTOR OF INCREASING THE COMPETITIVENESS OF COMPANIES. *British Journal of Global Ecology and Sustainable Development*, 10, 210-217.
4. Bazarova, G. (2022). KAMBAG'ALLIKKA QARSHI KURASH VA AHOLI TURMUSH DARAJASINI OSHIRISHDA XORIJ TAJRIBASINING O'RNI. *Наманган муҳандислик-технология институту*.
5. Gulamovna, B. G. (2023). The Role of Mobility in Increasing Employment. *Telematique*, 22(01), 1708-1713.
6. Базарова, Г. (2023). O'zbekiston mehnat bozorini samarali rivojlantirish istiqbollari.

